

Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków ul. Odrowąża 24, 05-270 Marki

Instrukcja letniego monitoringu cietrzewia

Cel liczeń

Ocena efektywności lęgów cietrzewi na Torfowiskach Orawsko-Nowotarskich w poszczególnych sezonach na podstawie liczby zaobserwowanych stad rodzinnych. Uzyskanie wiedzy o zmianach tego parametru w latach 2017–2020. Określenie wymagań siedliskowych cietrzewi poprzez sprawdzenie w jakich biotopach przebywają one w sierpniu i wrześniu.

Liczba kontroli

2

Terminy kontroli i warunki pogodowe

Kontrole będą odbywać się w sierpniu i wrześniu. Terminy podano poniżej:

- 1 kontrola: 20 sierpnia –4 września
2 kontrola: 5–25 września

Kontrole będą prowadzone optymalnie jak najbliżej połowy każdego miesiąca, w dni bez opadów i silnego wiatru.

Uwaga! Kontrole terenowe wykonywane są jednocześnie (tego samego dnia) na wszystkich transektach objętych monitoringiem – termin kontroli przekazany zostanie obserwatorowi przez Organizatora prac (Zamawiającego).

Pora prowadzenia kontroli

Godziny poranne. Optymalnie liczenie należy rozpoczynać wcześniej rano i zakończyć do godz. 10:00.

Przygotowania przed kontrolą

Organizatorzy prac monitoringowych prześlą osobom wykonującym monitoring plik z przebiegiem trasy oraz mapy i formularze. Przed przeprowadzeniem kontroli terenowej wymagane jest zapoznanie się topografią terenu i przebiegiem trasy przemarszu (transektu) udostępnionym przez organizatora. Szczegółowy przebieg trasy należy prześledzić przy pomocy map oraz portali GIS (Geoportal, GoogleEarth). Otrzymany plik (.kml) można zaimportować wprost do programu GoogleEarth. Drugi plik (.gpx) z przebiegiem (identycznym!) transektu należy zaimportować do odbiornika GPS, którym obserwator będzie posługiwał się w terenie. Po wgraniu pliku należy koniecznie sprawdzić, czy transekt jest widoczny w urządzeniu.

Przebieg kontroli

Kontrola terenowa polega na przejściu (w wolnym tempie) zadany transektem, rozpoczynając przemarsz z dowolnie wybranego końca. Celem jest zarejestrowanie wszystkich cietrzewi obecnych na trasie przemarszu. Lokalizację każdej obserwacji należy zaznaczyć na ortofotomapie oraz zanotować w urządzeniu GPS jej współrzędne geograficzne. Dla obserwacji określamy liczbę ptaków, ich płeć i wiek, zwracając szczególną uwagę na obserwacje samic wodzących pisklęta (także te podrośnięte!), które należy dokładnie policzyć. Szczegóły obserwacji notujemy w formularzu, oznaczając wpisy kolejnymi numerami. Taki sam numer stosujemy do zaznaczenia położenia obserwacji na mapie. Oprócz powyższych, w formularzu zapisujemy także ogólny typ siedliska w którym przebywały ptaki oraz ich zachowanie, według poniższych list możliwych wpisów:

Typ siedliska:

- kopała torfowiska
- okrajek torfowiska/potorfia
- las
- zakrzewienie
- łąka
- pole uprawne

- nieużytek porolny
- inne (*podać jakie*)

Zachowanie ptaków:

- żerowanie
- odpoczynek
- przemieszczanie się
- inne (*podać jakie*)

Oprócz cietrzewi podczas przemarszu transektem notujemy na formularzu również wybrane gatunki, które mogą być drapieżnikami cietrzewia – lis, kuny *Martes spp.*, dzik, kruk, jastrząb;

W trakcie kontroli obserwator zbiera również znalezione odchody cietrzewi.

Po kontroli

Po wykonaniu kontroli obserwator wprowadza wyniki do elektronicznej bazy danych udostępnionej przez organizatora. W przypadku znalezienia odchodów obserwator przekazuje je organizatorowi w dniu kontroli.

Konieczne wyposażenie obserwatora:

- lornetka,
- naładowany telefon komórkowy,
- odbiornik GPS z wprowadzoną trasą transektu (plik .gpx),
- zapas baterii (do wszystkich urządzeń),
- instrukcja, mapa i formularz terenowy,
- zapas przyborów do pisania,
- obuwie gumowe i odpowiednia odzież,
- prowiant.

Bezpieczeństwo

Należy zadbać o minimalizację niepokojenia cietrzewi w miejscach ich spotkań, co szczególnie dotyczy samic wodzących pisklęta. Nie należy zbliżać się do dostrzeżonych cietrzewi, lecz starać się z bezpiecznego dla nich dystansu ocenić ich liczebność i zachowanie. Po odnotowaniu ptaków należy oddalić się, nie powodując ich dodatkowego płoszenia (szczególnie istotne w przypadku samic z młodymi).

Prosimy zachować szczególną ostrożność i zadbać o własne bezpieczeństwo, wykonując prace terenowe w rejonie torfowisk wysokich. Należy zachować szczególną ostrożność podczas poruszania się po terenach podmokłych, gdyż istnieje ryzyko utopienia! Dlatego należy zwrócić szczególną uwagę na kwestie bezpieczeństwa pracy, optymalnie prowadząc liczenia z osoba towarzyszącą.

Produkt liczeń i formularze do odesłania

„Produktem” liczeń są:

- trzy **mapy terenowe** z zaznaczonymi miejscami obserwacji ptaków z każdej kontroli
- trzy uzupełnione **formularze terenowe**
- **współrzędne punktów** wszystkich miejsc gdzie obserwowano cietrzewie, w formacie wskazanym przez Zamawiającego.

Proszę wykonać czytelną kserokopię (lub np. skan) wszystkich materiałów, a oryginał odesłać po zakończeniu liczeń w nieprzekraczalnym terminie do 15 października na adres Małopolskiego Biura OTOP, ul. Zybkiewicza 10/1a, 31-029 Kraków.

Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków ul. Odrowąza 24, 05-270 Marki

Instrukcja zimowego monitoringu cietrzewia

Cel liczeń

Ocena wielkości populacji zimowej cietrzewia na Torfowiskach Orawsko-Nowotarskich i zmian tego parametru w latach 2017–2020. Określenie wymagań siedliskowych cietrzewi poprzez sprawdzenie w jakich biotopach przebywają one w grudniu i styczniu.

Liczba kontroli

2

Terminy kontroli i warunki pogodowe

Kontrole będą odbywać się w grudniu i styczniu. Terminy podano poniżej:

1 kontrola: 5–25 grudnia

2 kontrola: 5–25 stycznia

Kontrole należy przeprowadzać optymalnie jak najbliżej połowy każdego miesiąca, w dni bez opadów i silnego wiatru.

Uwaga! Kontrole terenowe wykonywane są jednocześnie (tego samego dnia) na wszystkich transektach objętych monitoringiem – termin kontroli przekazany zostanie obserwatorowi przez Organizatora prac (Zamawiającego).

Pora prowadzenia kontroli

Godziny poranne lub przedpołudniowe.

Przygotowania przed kontrolą

Organizatorzy prac monitoringowych prześlą osobom wykonującym monitoring plik z przebiegiem trasy oraz mapy i formularze. Przed przeprowadzeniem kontroli terenowej wymagane jest zapoznanie się topografią terenu i przebiegiem trasy przemarszu (transektu) udostępnionym przez organizatora. Szczegółowy przebieg trasy należy prześledzić przy pomocy map oraz portali GIS (Geoportal, GoogleEarth). Otrzymany plik (.kml) można zaimportować wprost do programu GoogleEarth. Drugi plik (.gpx) z przebiegiem (identycznym!) transektu należy zaimportować do odbiornika GPS, którym obserwator będzie posługiwał się w terenie. Po wgraniu pliku należy koniecznie sprawdzić, czy transekt jest widoczny w urządzeniu.

Przebieg kontroli

Kontrola terenowa polega na przejściu (w wolnym tempie) zadany transektem, rozpoczynając przemarsz z dowolnie wybranego końca. Celem jest zarejestrowanie wszystkich cietrzewi obecnych na trasie przemarszu. Lokalizację każdej obserwacji należy zaznaczyć na mapie oraz zanotować (np. w urządzeniu GPS) jej współrzędne geograficzne. Dla obserwacji określamy liczbę ptaków i ich płeć. Szczegóły obserwacji notujemy w formularzu, oznaczając wpisy kolejnymi numerami. Taki sam numer stosujemy do zaznaczenia położenia obserwacji na mapie. Oprócz powyższych, w formularzu zapisujemy także ogólny typ siedliska w którym przebywały ptaki oraz ich zachowanie, według poniższych list możliwych wpisów:

Typ siedliska:

▪ kopała torfowiska ▪ okrajek torfowiska/potorfia ▪ las ▪ zakrzewienie ▪ łąka ▪ pole uprawne ▪ nieużytek porolny ▪ inne (<i>podać jakie</i>)	▪ odpoczynek ▪ przemieszczanie się ▪ inne (<i>podać jakie</i>)

Zachowanie ptaków:

- żerowanie

Oprócz cietrzewi podczas przemarszu transektem notujemy w formularzu również wybrane gatunki, które mogą być drapieżnikami cietrzewia – lis, kuny *Martes* spp., dzik, kruk, jastrząb.

W trakcie kontroli obserwator zbiera również znalezione odchody cietrzewi.

Po kontroli

W terminie do 30 dni po kontroli obserwator wprowadza wyniki kontroli do bazy danych wskazanej przez organizatora. W przypadku znalezienia odchodów obserwator przekazuje je organizatorowi w dniu kontroli.

Konieczne wyposażenie obserwatora:

- lornetka,
- naładowany telefon komórkowy,
- odbiornik GPS z wprowadzoną trasą transektu (plik .gpx),
- zapas baterii (do wszystkich urządzeń),
- instrukcja, ortofotomapa i formularz terenowy,
- zapas przyborów do pisania,
- obuwie i odpowiednia odzież,
- prowiant.

Bezpieczeństwo

Należy zadbać o minimalizację niepokożenia cietrzewi w miejscach ich spotkań. Nie należy zbliżać się do dostrzeżonych cietrzewi, lecz starać się z bezpiecznego dla nich dystansu ocenić ich liczebność i zachowanie. Po odnotowaniu ptaków należy oddalić się, nie powodując ich dodatkowego płoszenia.

Prosimy zachować szczególną ostrożność i zadbać o własne bezpieczeństwo, wykonując prace terenowe w rejonie torfowisk wysokich. Należy zachować szczególną ostrożność podczas poruszania się po terenach podmokłych, gdyż istnieje ryzyko utopienia! Dlatego należy zwrócić szczególną uwagę na kwestie bezpieczeństwa pracy, optymalnie prowadząc liczenia z osobą towarzyszącą.

Produkt liczeń i formularze do odesłania

„Produktem” liczeń są:

- dwie **mapy terenowe** z zaznaczonymi miejscami obserwacji ptaków
- dwa uzupełnione **formularze terenowe**
- **współrzędne punktów** wszystkich miejsc gdzie obserwowano cietrzewie, w formacie wskazanym przez Zamawiającego

Proszę wykonać czytelną kserokopię (lub np. skan) wszystkich materiałów, a oryginał odesłać po zakończeniu liczeń w nieprzekraczalnym terminie do 15.03 na adres Małopolskiego Biura OTOP, ul. Zybkiewicza 10/1a, 31-029 Kraków. Oprócz tego wyniki liczenia proszę wprowadzić do bazy danych.